

Левченко Н.П.

студент,

Донецький національний медичний університет (Лиман),

Медичний факультет № 3 (Маріуполь)

СЕЛЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕДИЧНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ І РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ РАКУ ГРУДНОЇ ЗАЛОЗИ

Актуальність: Збереження репродуктивного здоров'я нації є невід'ємною частиною демографічної політики України, тому організація заходів, спрямованих на поліпшення профілактики, діагностики та лікування жінок, хворих на рак репродуктивних органів, залишається актуальною проблемою, яка потребує вирішення на державному рівні [4, с. 46].

Розповсюдженість РГЗ в Україні має виражений територіальний характер з переважанням захворюваності населення південно-східного регіону, який відзначається найвищим рівнем забруднення довкілля канцерогенними речовинами розвинутої промисловості та сільського господарства [1, с. 38].

Мета дослідження: дослідити ефективність профілактичних заходів і методів раннього виявлення раку грудної залози у мережі лікувально-профілактичних закладів м. Маріуполя. Вивчити динаміку захворюваності і занедбаності у хворих на рак грудної залози [РГЗ] у м. Маріуполь за 2016-2018 роки.

Матеріали та методи: статистичні звіти і бесіди з пацієнтами міського міжрайонного онкологічного диспансеру м. Маріуполя.

Несприятлива екологічна обстановка в такому великому промисловому центрі України, як м. Маріуполь, де зосереджені десятки заводів, фірм, фабрик, серед яких флагмани металургії (комбінати ім. Ілліча і «Азовсталь») і машинобудування (концерн «Азовмаш»), судноремонтний завод, Маріупольський морський порт, за останні роки призвела до зростання онкологічної захворюваності серед населення міста. Захворюваність на онкопатологію у місті Маріуполі в 2018 році склала 413,1 на 100тис. населення, у 2017 році ця цифра була 399,2 на 100 тис. населення, 2016 році склала 386,0 на 100тис). Згідно з додатком до наказу департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації № 1107

від 27.12.2018 р. за КЛПУ «Міський міжрайонний онкологічний диспансер м. Маріуполя» закріплене населення наступних регіонів (чисельність населення вказана станом на 01.01.2018 р.):

1. м. Маріуполь – 462 319;
2. Великоновоселківський район – 38 423;
3. Волноваський район – 98 248;
4. м. Вугледар – 15 109;
5. Мангушський район – 26 256;
6. м. Мар'їнка та район – 80 495, у т.ч. м. Курахове – 19511;
7. Нікольський район – 28 210, з загальною кількістю населення,

що обслуговується 656872 людей [розроблено автором за даними 2].

Високий відсоток запущеного раку молочної залози пояснюється тим, що жінки пізно звертаються до лікаря, лікуються нетрадиційними методами. Через психологічні та соціальні аспекти, що супроводжують проблему РГЗ, страх пацієнток втратити внаслідок лікування своє самовідчуття повноцінності, привабливості та соціальний статус особливе значення мають не тільки онкологічні, але й естетичні аспекти лікування.

«Забезпечення ефективного лікування при раку – це завдання системи охорони здоров'я, а відповідальне ставлення до свого здоров'я, профілактики та ранньої діагностики пухлинних захворювань – це обов'язок кожного громадянина», – підсумував свій виступ на XIII 3^тзді онкологів та радіологів України, професор Ю. Думанський [3, с. 5]. Для правильного планування організаційних заходів з метою активного виявлення хворих на РГЗ проводиться скринінг, регулярні профілактичні огляди, диспансеризація, інформування населення. Результати: У 80–90% випадків захворювання виявляють самі хворі, у 15–18% – лікар при профілактичному огляді, під час мамографічного скринінгу – у 4–6% обстежених [4, с. 46].

З усіх вперше виявлених у 2018 році хворих із злоякісними новоутвореннями з занедбаною формою захворювання виявлено 22,2%, що практично не змінилося у порівнянні з 2017 р. – 22,6%.

Перші місця по занедбаності серед злоякісних захворювань у 2018 р. займають, як завжди, злоякісні новоутворення ротової порожнини – 58,8%, новоутворення шлунку – 48,8%, молочної залози – 39,4%, прямої кишки 33,6%, легенів – 33,1% [2].

Насторожує той факт, що перші місця по занедбаності з року у рік займають пухлини візуальних локалізацій, для діагностики яких не

потрібно додаткових, дорогих методів обстеження, а досить звичайного рутинного огляду лікарем на прийомі, а також флюорографічного обстеження легенів – методу, доступного у всіх первинних центрах міста. У 2018-19 роках співробітниками диспансеру організовано і проведено:9 телепередач по міських телевізійних каналах з питань профілактики, діагностики і лікування передпухлинних і злоякісних захворювань;6 передач по міському радіо; опубліковано 3 статті в міських газетах.

Виявлення онкопатології при проведенні профілактичних оглядів у Маріуполі у 2015 році ця цифра складала 12,8%, у 2016 році збільшилася і склала 16,6%, у 2017 році – 14,8%, у 2018 році зменшилось і склала 12,8%. Показники, як виявлення, так і занедбаності онкопатології знаходяться в прямій залежності, як від повноти і якості обстеження хворих, так і від повноти і якості проведення профілактичних оглядів та диспансеризації населення.

Рак – глобальна проблема, котра має вплив на всі верстви населення, незалежно від матеріального стану, расової приналежності, віросповідання, статі, віку. Тому важливо пам'ятати, що своєчасна діагностика – одна із головних складових успішного лікування [1, с. 1].

Висновки. Оскільки інвестування у профілактику і раннє виявлення раку дешевше, ніж боротьба з його наслідками, у рамках партнерського проекту Добродійного фонду Ріната Ахметова «Розвиток України» спільно із Національним інститутом раку почав працювати пересувний медичний комплекс «Мобільна жіноча консультація» – спеціалізований трейлер для проведення скринінгу РГЗ та раку шийки матки за європейським зразком. Жінки можуть безкоштовно пройти обстеження, і при виявленні предракових станів або пухлин на ранніх стадіях зростуть шанси пацієток на одужання.

Список використаних джерел:

1. Щепотин І.Б. РГЗ. Сучасні аспекти хірургічного лікування(за даними Національного інституту раку). *Клиническая онкология*. 2013. № 1(9). С. 1, 38.
2. В роботі використані статистичні звіти міського міжрайонного онкологічного диспансеру м. Маріуполя, 2016, 2018 рр.
3. XIII З'їзд онкологів та радіологів України: Сучасний стан і перспективи галузі. *Клиническая онкология*. 2016. № 2(22). С. 4.
4. Смолянка І.І. Скринінг, профілактика та рання діагностика раку грудної залози. *Клиническая онкология*. 2013. № 4(12). С. 46.